

بہ نام خدا

اصول و مسانی پدافند غیر عامل

مؤلفین:

مهندس مہدی توکلی

مهندس عباس رزمی

مشاور تخصصی مؤلفان:

مهندس ہدایت توکلی

سرشناسه	:	توکلی، مهدی، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	:	اصول و مبانی پدافند غیرعامل/مؤلفین مهدی توکلی، عباس رزمی؛ مشاور تخصصی مؤلفان هدایت توکلی.
مشخصات نشر	:	تهران: آتی‌نگر، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	:	۱۹۲ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	:	۶-۸۴-۶۰۰۴-۶۰۰-۹۷۸: ۱۸۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیا
یادداشت	:	واژه‌نامه.
موضوع	:	دفاع غیرنظامی
شناسه افزوده	:	رزمی، عباس -
شناسه افزوده	:	توکلی، هدایت، ۱۳۶۱ -
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۲ ۶ الف ۹ ت ۹۲۶ UA
رده بندی دیویی	:	۳۶۳/۳۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۳۲۷۹۷۳

انتشارات آتی‌نگر

عنوان: اصول و مبانی پدافند غیرعامل
 مؤلفین: مهندس مهدی توکلی، مهندس عباس رزمی
 مشاور تخصصی مؤلفان: مهندس هدایت توکلی
 طراحي جلد و صفحه‌آرایی: همتا بيداريان
 ناشر: آتی‌نگر
 تیراژ: ۲۰۰۰
 چاپ اول: ۱۳۹۲
 قیمت: ۱۸۰,۰۰۰ ریال
 شابک: ۶-۸۴-۶۰۰۴-۶۰۰-۹۷۸
 تلفن مرکز پخش: ۶۶۵۶۵۳۳۶-۸
 آدرس: تهران- خیابان جمال‌زاده جنوبی- روبه‌روی کوچه رشتچی- پلاک ۱۴۴- واحد ۲

www.ati-negar.com

(هر گونه کپی و نسخه‌برداری از مطالب این کتاب ممنوع می‌باشد).

فهرست مطالب

مقدمه

فصل اول/ مبانی پدافند غیرعامل

۳۱

۱۴ ۱-۱ تعاریف مربوط به پدافند عامل و غیرعامل

۲۵ ۲-۱ تعریف پدافند غیرعامل

۲۷ ۱-۲-۱ تعریف مجمع تشخیص مصلحت از پدافند غیرعامل

۲۸ ۳-۱ اهداف مورد بررسی در پدافند غیرعامل

۲۹ ۴-۱ تاریخچه پدافند غیرعامل

۳۰ ۵-۱ تجارب جهانی در خصوص پدافند غیرعامل

۳۲ ۶-۱ پدافند غیرعامل

۳۳ ۷-۱ اصول کلی پدافند غیرعامل

۳۳ ۱-۷-۱ مکان‌یابی

۳۴ ۲-۷-۱ پراکندگی و تفرقه

۳۵ ۳-۷-۱ استحکامات و سازه‌های موقتی

۳۶ ۴-۷-۱ طراحی فضاهای چند عملکردی

۳۷ ۵-۷-۱ استتار، اختفا، فریب

۴۱ ۶-۷-۱ سیستم اعلام خطر

۴۴ ۸-۱ دیدگاه پنج حلقه واردن

۴۶ ۹-۱ اصول پدافند غیرعامل کشور

۴۹ ۱۰-۱ مشخصه‌های جنگ‌های نسل جدید

۴۹ ۱-۱۰-۱ جنگ نرم

۴۹ ۲-۱۰-۱ تحولات تاریخی جنگ‌ها

۵۲ ۱۱-۱ اهداف پدافندی

۵۲ ۱-۱۱-۱ اهداف پدافند غیرعامل کشور

۵۲ ۲-۱۱-۱ اهداف کلان پدافند غیرعامل

۵۳ ۳-۱۱-۱ راهبرد ملی پدافند غیرعامل

۵۴ ۱۲-۱ الزامات اجرایی شدن راهبرد پدافند غیرعامل

۵۴ ۱۳-۱ اهمیت پدافند غیرعامل

- ۵۷ ۱۴-۱ تشریح نقش پدافند غیرعامل در جنگ‌های نرم و سخت
- ۵۷ ۱-۱۴-۱ پدافند سخت
- ۵۸ ۲-۱۴-۱ پدافند نرم
- ۵۸ ۱۵-۱ کارکرد و مأموریت پدافند غیرعامل
- ۵۹ ۱-۱۵-۱ ضرورت پدافند غیرعامل در برابر تهدیدات
- ۵۹ ۲-۱۵-۱ تهدیدات شهرها

فصل دوم / اجرای اصول پدافندی در کشورهای دیگر

- ۶۲ ۱-۲ پدافند غیرعامل در دیگر کشورها
- ۶۲ ۱-۲-۱ بررسی جهانی
- ۶۶ ۲-۲ سوییس
- ۶۶ ۱-۲-۲ سابقه تاریخی سوییس
- ۶۹ ۳-۲ آمریکا
- ۷۰ ۱-۳-۲ نمونه‌ای از اقدامات دفاع غیرعامل کشور آمریکا
- ۷۱ ۲-۳-۲ تدبیر پایگاه پناهگاه
- ۷۱ ۳-۳-۲ استفاده از پایگاه‌های قمر
- ۷۱ ۴-۳-۲ پست فرماندهی متحرک
- ۷۲ ۴-۲ حزب ا... لبنان و جنگ ۳۳ روزه
- ۷۳ ۱۵-۲ اتحاد جماهیر شوروی
- ۷۴ ۱-۵-۲ روش‌ها و فنون فریب ماهواره‌ها
- ۷۶ ۲-۵-۲ تأثیر پوشش ابری و تاریکی در شناسایی و عکسبرداری
- ۷۶ ۳-۵-۲ برنامه‌های عمده دفاع غیرعامل روسیه
- ۷۷ ۶-۲ فنلاند
- ۷۷ ۱-۶-۲ دفاع شهری
- ۷۷ ۲-۶-۲ مسئولیت دولت
- ۷۸ ۷-۲ پاکستان
- ۷۸ ۱-۷-۲ تعریف سازمان دفاع شهری
- ۷۹ ۸-۲ هندوستان
- ۷۹ ۱-۸-۲ سازمان دفاع شهری در هندوستان

- ۸۰ ۲-۸-۲ سازمان‌های مردمی
- ۸۰ ۲-۸-۳ یوگسلاوی سابق
- ۸۱ ۲-۸-۴ اقدامات پدافند غیرعامل در یوگسلاوی سابق
- ۸۲ ۲-۸-۵ اقدامات پدافند غیرعامل نیروهای صرب
- ۸۳ ۲-۹-۱ نمونه‌هایی از اقدامات دفاع غیرعامل در جنگ جهانی دوم
- ۸۴ ۲-۹-۱-۱ ایجاد پرده دود
- ۸۴ ۲-۹-۲ ایجاد تأسیسات فریبنده
- ۸۵ ۲-۱۰-۲ پدافند غیرعامل در چین
- ۸۶ ۲-۱۱-۲ پدافند غیرعامل در کره شمالی
- ۸۷ ۲-۱۲-۲ پدافند غیرعامل در انگلستان
- ۸۷ ۲-۱۳-۲ پدافند غیرعامل در رژیم صهیونیستی

فصل سوم / پدافند غیرعامل در ایران

- ۹۰ ۳-۱-۲ پدافند در ایران
- ۹۱ ۳-۱-۱-۱ ایران پس از اسلام
- ۹۲ ۳-۲-۲ تجربیات ایران در رابطه با پدافند غیرعامل در دوران معاصر
- ۹۵ ۳-۲-۳ بررسی پهنه مرکزی ایران
- ۹۵ ۳-۲-۲ پهنه شمال غرب و غرب ایران
- ۹۶ ۳-۲-۳ حوزه‌ی ژئوپلیتیکی دریای مازندران
- ۹۹ ۳-۲-۴ شرایط جغرافیای سیاسی ایران در منطقه خاور میانه و کشورهای همسایه
- ۱۰۶ ۳-۲-۵ شبکه آب‌های ایران
- ۱۰۷ ۳-۲-۶ عناصر دفاعی
- ۱۰۷ ۳-۳ ایران در زمان جنگ تحمیلی هشت ساله
- ۱۰۷ ۳-۴ مرزهای جغرافیایی و سیاسی ایران
- ۱۰۷ ۳-۴-۱ فلات ایران
- ۱۰۸ ۳-۴-۲ مرزهای سیاسی کنونی ایران
- ۱۰۹ ۳-۵ شرایط منطقه‌ای، بین‌المللی و تأثیرات آن بر محیط امنیتی ایران
- ۱۱۰ ۳-۵-۱ شرایط بین‌المللی و منطقه‌ای
- ۱۱۲ ۳-۶ مناطق مختلف کشور ایران از حیث ضریب امنیتی

۱۱۴	۷-۳ اماکن و تأسیسات مهم کشور و مکانیابی آنها
۱۱۵	۱-۷-۳ مراکز حیاتی
۱۱۵	۲-۷-۳ مراکز حساس
۱۱۵	۳-۷-۳ مراکز مهم
۱۱۵	۴-۷-۳ مراکز صنعتی
۱۱۷	۸-۳ معیارهای طبقه‌بندی و اولویت‌بندی تأسیسات حیاتی کشور
۱۱۷	۱-۸-۳ میزان آسیب‌پذیری تأسیسات
۱۱۷	۲-۸-۳ وجود منابع و تأسیسات جایگزین
۱۱۷	۳-۸-۳ حجم اثرات مستقیم تخریب تأسیسات بر فعالیت‌های زیربنایی
۱۱۸	۴-۸-۳ میزان پیامدهای ناشی از تخریب تأسیسات
۱۱۸	۵-۸-۳ زمان و بودجه مورد نیاز برای بازسازی تأسیسات
۱۱۸	۹-۳ مکانیابی مراکز و تأسیسات حیاتی کشور
۱۲۰	۱۰-۳ بحران‌های تاثیرگذار بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران
۱۲۰	۱-۱۰-۳ بحران صلح خاورمیانه
۱۲۰	۲-۱۰-۳ عراق
۱۲۰	۳-۱۰-۳ خلیج فارس
۱۲۱	۴-۱۰-۳ آسیای مرکزی و دریای خزر
۱۲۱	۵-۱۰-۳ ترکیه
۱۲۲	۶-۱۰-۳ افغانستان
۱۲۲	۱۱-۳ تهدیدات امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران
۱۲۵	۱۲-۳ موقعیت ژئوپلیتیک کشورهای واقع در حوزه خلیج فارس
۱۲۶	۱-۱۲-۳ اهمیت استراتژیک منطقه‌ی خلیج فارس

۱۲۶ فصل چهارم / اصول معماری و شهرسازی در پدافند غیرعامل

۱۳۰	۴-۱ الگوی طراحی و توسعه شهر بر اساس دفاع غیرعامل
۱۳۰	۱-۱-۴ تاریخچه پدافند غیرعامل در شهر
۱۳۰	۲-۱-۴ قلعه شهر یا شهر دژ
۱۳۱	۳-۱-۴ شهرهای اسلامی
۱۳۳	۲-۴ اصول طراحی شهری با رویکرد پدافند غیرعامل

- ۱۳۴ ۱-۲-۴ اصولی که یک شهرسازی دفاعی باید در طرح در نظر بگیرد
- ۱۳۴ ۳-۴ بررسی الگوهای طراحی و توسعه شهری
- ۱۳۵ ۱-۳-۴ الگوی شهر مرکزی
- ۱۳۶ ۲-۳-۴ شهر ستاره‌ای
- ۱۳۷ ۳-۳-۴ شهر اقماری
- ۱۳۸ ۴-۳-۴ شهر کهکشانی
- ۱۳۹ ۵-۳-۴ شهر خطی
- ۱۴۰ ۶-۳-۴ شبکه چند مرکزی یا شهر منطقه‌ای
- ۱۴۱ ۷-۳-۴ تحلیل الگوهای طراحی و توسعه شهر با رویکرد پدافند غیرعامل
- ۱۴۲ ۴-۴ نحوه استقرار
- ۱۴۳ ۱-۴-۴ موقعیت استقرار شهرها
- ۱۴۷ ۵-۴ عوامل تهدیدکننده شهر (طبیعی و غیر طبیعی)
- ۱۴۸ ۱-۵-۴ عوامل مؤثر در حمله به شهرها
- ۱۴۸ ۲-۵-۴ تحلیل الگوهای طراحی و توسعه شهر
- ۱۵۵ ۳-۵-۴ ارزیابی الگوهای طراحی و توسعه شهر با رویکرد پدافند غیرعامل
- ۱۵۶ ۴-۵-۴ آسیب‌پذیری ناشی از توسعه نامناسب شهر
- ۱۵۸ ۵-۵-۴ آسیب‌پذیری بافت شهری
- ۱۵۹ ۶-۵-۴ آسیب‌پذیری تکنولوژیکی
- ۱۵۹ ۷-۵-۴ خطرات شیمیایی
- ۱۵۹ ۸-۵-۴ خطرات هسته‌ای
- ۱۶۰ ۹-۵-۴ آسیب‌پذیری اجتماعی
- ۱۶۰ ۱۰-۵-۴ آسیب‌های ناشی از انفجارهای متعارف
- ۱۶۲ ۱۱-۵-۴ شرایط تأثیرگذار (شرایط اقلیمی، شرایط محیطی و ...)
- ۱۶۳ ۶-۴ اولین لایه دفاعی
- ۱۶۴ ۱-۶-۴ استفاده از نرم‌افزارهای مناسب جهت جمع‌آوری اطلاعات
- ۱۶۴ ۲-۶-۴ بهره‌گیری از اطلاعات سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی
- ۱۶۴ ۳-۶-۴ توجه به کلیه ابعاد شهرسازی در جمع‌آوری اطلاعات
- ۱۶۵ ۷-۴ دومین لایه دفاعی
- ۱۶۶ ۱-۷-۴ تأمین امکان پایش و مراقبت

- ۱۶۶ ۲-۷-۴ بهره‌گیری از تخصص‌های متفاوت
- ۱۶۶ ۳-۷-۴ حفظ فاصله از مبادی تهدید
- ۱۶۷ ۴-۷-۴ تعیین حریم ایمن برای کاربری
- ۱۶۸ ۸-۴ سومین لایه دفاعی
- ۱۶۸ ۱-۸-۴ تخمین نیروی حاصل از انفجار
- ۱۶۹ ۲-۸-۴ همکاری و هماهنگی نیروهای متخصص
- ۱۶۹ ۳-۸-۴ توجه به شرایط محیطی
- ۱۶۹ ۴-۸-۴ سیستم ارتباطی
- ۱۷۰ ۵-۸-۴ شناخت شهر و شبکه ارتباطی موجود
- ۱۷۰ ۶-۸-۴ تحلیل شبکه ارتباطی شهری
- ۱۷۱ ۷-۸-۴ شناسایی و تحلیل سیستم حمل و نقل شهری
- ۱۷۲ ۹-۴ میزان قراکم ساختمانی
- ۱۷۲ ۱-۹-۴ تراکم جمعیتی
- ۱۷۲ ۲-۹-۴ میزان دسترسی‌ها
- ۱۷۳ ۳-۹-۴ میزان امکانات حفاظتی
- ۱۷۴ ۴-۹-۴ به‌کارگیری اصول و ضوابط ایمنی در ساختمان‌ها
- ۱۷۵ ۵-۹-۴ برخی از ضوابط در حوزه معماری و طراحی
- ۱۷۷ ۱۰-۴ تجهیزات و تأسیسات مورد نیاز در بحث دفاع غیرعامل (تمهیدات)
- ۱۷۸ ۱-۱۰-۴ سامانه‌های قطار شهری (مترو)
- ۱۸۱ ۲-۱۰-۴ پارکینگ‌های طبقاتی
- ۱۸۲ ۳-۱۰-۴ فروشگاه‌های عمومی
- ۱۸۴ ۴-۱۰-۴ تأسیسات شهری
- ۱۸۵ ۵-۱۰-۴ سدهای هیدروالکتریکی

مقدمه

پدیده جنگ چه به صورت خواسته و یا ناخواسته با زندگی و حیات جوامع بشری آمیخته می‌باشد که در بسیاری از موارد به نظر می‌رسد که هیچ راه‌گزینی از آن وجود ندارد. در طول تاریخ حیات جوامع بشری روش‌ها، قواعد و اصول جنگ با توجه به امکانات و توانمندی‌ها و دانش آن جامعه دچار تغییر و تحول اساسی گردیده است. با این حال دفاع از موجودیت، تمامیت ارضی، هویت فرهنگی و اجتماعی از اهم فعالیت‌های نیروهای نظامی و امنیتی هر کشور محسوب می‌شود. در این راستا جنگ را می‌توان به عنوان عاملی تهدیدکننده برای هر یک از پارامترها و ارزش‌های فوق محسوب نمود.

جنگ به کارگیری قدرت نظامی جهت وصول به اهدافی است که سیاست‌های کلی یک کشور را تعیین می‌کند. بنابراین بر خلاف گذشته که جنگ وسیله‌ای برای ارضای زیاده‌طلبی دولت‌ها و ملت‌ها و یا احقاق حق بوده، امروزه بخشی از استراتژی و یکی از وسائل دستیابی به اهداف استراتژیک محسوب می‌شود. به بیان دیگر، تا زمانی که گروه‌ها و کشورهای متعدد با اهداف مختلف وجود دارند و تا هنگامی که نهاد بین‌المللی مورد اعتماد و جدی به منظور برقراری صلح و جلوگیری از جنگ وجود ندارد، وقوع جنگ اجتناب‌ناپذیر است.

در جنگ‌هایی که در سال‌های گذشته رخ داده است، دو طرف درگیر در محیط جغرافیایی محدود، هم‌زمان، خطی و پیوسته و یا به کارگیری سلاح‌های متعارف در مقابل یکدیگر صف‌آرایی کرده و با شیوه‌ها و تاکتیک‌های گوناگون جنگی سعی بر استفاده از فرصت‌ها، موقعیت‌ها، اشتباهات و غفلت نیروی مقابل خود داشتند تا ضربات کوبنده‌ای را بر پیکر ماشین جنگی، امکانات اقتصادی و سایر مقدرات دشمن وارد آورده و در نهایت با تکیه بر راهبردهای از پیش تعیین شده و استفاده مطلوب از آن‌ها دشمن را مغلوب نماید. در این نوع جنگ‌ها که نیروها و تجهیزات در مقابل یکدیگر قرار می‌گیرند در واقع قابل دسترس بوده و میتوان با استفاده از تاکتیک‌ها و تکنیک‌های مختلف، دشمن را متوقف و یا آهنگ تهاجم او را کند و یا حتی او را وادار به عقب نشینی نمود و هم‌زمان با ایجاد یک سامانه مطلوب آفندی و پدافندی او را در زمین، هوا و دریا متحمل خساراتی نمود.

در سال‌های اخیر به دلیل پیشرفت‌های چشمگیری که در تولید تسلیحات مدرن هوشمند و پیشرفته با دقت و برد بالا صورت گرفته است، الگو و ماهیت جنگ، دچار تغییر و تحول بسیاری شده است و جنگ‌ها ماهیت پیچیده‌تر و مخرب‌تری به خود گرفته‌اند. در جنگ‌های اخیر حمله، به مراکز ثقل و عمق استراتژیک در کل محیط جغرافیایی کشور انجام می‌شود. در این جنگ‌ها حملات هوایی به عنوان عامل اصلی و اولیه تهاجم به گونه‌ای طراحی می‌شود که هیچ نقطه‌ای از سرزمین کشور هدف، مصون از حملات نباشد. در چنین شرایطی کشور هدف هیچ‌گاه دشمن را در مقابل خود نمی‌بیند و به او دسترسی ندارد. در این جنگ‌ها نیروهای زمینی، پس از نابود سازی قدرت دفاعی و زیرساخت‌های کشور وارد عمل می‌شوند.

قدرت‌های مهاجم با تداوم حملات هوایی و تخریب قدرت آفندی و پدافندی کشور هدف، محیط را برای وارد شدن نیروهای زمینی مساعد می‌کنند تا با تعداد معدودی از نظامیان به اهداف از پیش تعیین شده خود دست یابند و با بهره‌گیری از فناوری برتر خود با قاطعیت به جنگ و درگیری خاتمه دهند و نیت خود را عملی کنند. در جنگ‌های اخیر، قدرت‌ها به دنبال اقدامات کوچک با نتایج بزرگ و تحمیل اراده خود و گسسته‌سازی عناصر قدرت در تمام لایه‌های سیاسی، اجتماعی و نظامی کشور هدف هستند. در جنگ‌های جدید به دلیل وسعت صحنه نبرد، اهداف گزینشی، نقطه‌ای، ناپیوسته و کیفی مورد هدف قرار می‌گیرد و هدف اصلی جنگ تحمیل اراده و روحیه تسلیم به کشور است. در چنین جنگ‌هایی قدرت‌های برتر به دلایل تأمین هزینه‌های جنگی، حفظ روحیه رزمی نظامیان خود، پاسخگویی به افکار ملی و بین‌المللی و تبلیغات منفی مخالفان داخلی خود و سایر موارد دیگر، امکان تداوم جنگ را به مدت طولانی ندارند و به دنبال یک نبرد برق‌آسا و حصول نتیجه مطلوب در کوتاه‌ترین زمان و با کم‌ترین هزینه ممکن هستند، حال آنکه در گذشته جنگ‌ها فرسایشی و طولانی بودند.

مهم‌ترین وظیفه در طرح‌ریزی یک جنگ شناسایی مراکز ثقل کشور مورد تهاجم بوده و چنانچه این مراکز با دقت لازم شناسایی و مورد هدف قرار گیرند، کشور مورد تهاجم در اولین روزهای جنگ طعم شکست نظامی را چشیده و در کوتاه‌ترین مدت به خواسته‌های کشور مهاجم تن در داده و تسلیم خواهد شد. در تئوری مذکور، مراکز ثقل یک کشور به صورت سیستمی همانند اعضای بدن انسان قلمداد شده‌اند که در صورت انهدام هر یک از مراکز ثقل، سیستم، یکپارچه و کالبد کشور مورد تهاجم فلج گردیده و قادر به ادامه فعالیت و حیات نخواهد بود.

با توجه به اهمیت بالای مراکز ثقل به عنوان یک هدف با ارزش بالا در حملات نظامی، علاوه بر سلاح‌های انفجاری و مخرب مرسوم، سلاح‌های ویژه‌ای نیز تنها با هدف حمله به تجهیزات خاص توسعه داده شده‌اند. این مسئله باعث ظهور نسل جدید از سلاح‌های غیرکشنده گردیده است که علی‌رغم اصول عملکردی ساده، دارای اثرات بسیار مخربی بر روی مراکز ثقل می‌باشند. بنابراین نخستین گام برای اجرای اقدامات پدافندی در حوزه حفظ دارایی‌ها، شناخت توانایی‌های دشمن در مورد هدف قرار دادن آن‌ها می‌باشد.

تجربیات حاصل از جنگ تحمیلی و خسارت‌های وارده ناشی از تهاجمات دشمن و حوادث غیرمترقبه از قبیل زلزله، سیل، طوفان و ... به تأسیسات صنعتی و نظامی شامل نیروگاه‌ها، پالایشگاه‌ها، محورهای مواصلاتی، بیمارستان‌ها، پادگان‌ها، صنایع مادر و کارخانجات تولید تسلیحات نظامی، لزوم توجه به دفاع بهینه که ترکیب و تلفیقی از پدافند عامل و غیرعامل می‌باشد را برهمگان روشن ساخت. آنچه که در این میان و در خصوص پدافند غیرعامل و اصول مرتبط با آن مد نظر است توجه به این نکته اساسی است که در ساخت و راه‌اندازی پروژه‌ها و طرح‌های بزرگ و کلان اقتصادی با حجم سرمایه‌گذاری‌های انبوه نظیر پالایشگاه‌ها، سدها، مجتمع‌های پتروشیمی، فرودگاه‌ها، به اصول و مبانی پدافند غیرعامل کمتر

توجه اساسی به عمل آمده است و سرمایه‌گذاری‌های بسیار کلانی بدون توجه و پرداختن به ملاحظات امنیتی و دفاعی در سطح کشور انجام گرفته و یا در حال انجام است. پروژه‌ها و تأسیسات اقتصادی معمولاً بدون رعایت و با در نظر گرفتن ملاحظات و ترتیبات دفاعی و امنیتی تصویب شده و یا توسعه یافته‌اند و به صورت یک هدف کاملاً عریان و در عین حال قابل توجه و مورد علاقه دشمنان کشور، در دسترس و یا تیررس مهاجمین احتمالی و یا حوادث غیر مترقبه (زلزله، سیل و ...) قرار گرفته‌اند. لذا چنین به نظر می‌رسد که پروژه‌ها در دو بخش نظامی و غیرنظامی بدون انجام مطالعات و بررسی‌های ژئوپلیتیکی، طرح‌های آمایش سرزمین و طرح‌های آمایش دفاعی تصویب و اجراء گردیده و یا توسعه یافته‌اند. پدافند غیرعامل می‌بایست در کلیه پروژه‌ها از زمان ایده تا انجام مراحل تصویب و اجراء مد نظر قرار گیرد، ولی در حوزه‌های خاصی می‌بایست دقت نظر بیشتری صورت پذیرد.

ایران به لحاظ موقعیت جغرافیایی و داشتن منابع زیرزمینی، دارا بودن جمعیت انسانی، سابقه تاریخی کشور همواره مورد تهدید کشورهای دیگر قرار دارد. استمرار حضور ابرقدرت‌ها در منطقه جنوبی ایران و تهدید حضور آن‌ها بر علیه جمهوری اسلامی خطر را قریب‌الوقوع می‌کند. از طرفی توان بسیار بالای نظامی آمریکا و ظرفیت بسیار زیاد آن در تولید تسلیحات نظامی با تکنولوژی فوق مدرن از یک طرف و عدم توان دفاعی متقارن جمهوری اسلامی ایران در برابر آن ایجاب می‌کند که تدابیری در زمینه دفاع مناسب اندیشیده شود.

در تفکر دفاعی جمهوری اسلامی ایران روی ببرد نامتقارن تمرکز شده است و در این راهبرد حداکثر استفاده از جغرافیا، فضای سرزمینی، عناصر سرزمینی، تدابیر مهندسی و پدافند غیرعامل ضرورتی انکارناپذیر است. پویایی تکنولوژی دشمن و فوق مدرن بودن آن، ضرورت داشتن راهبرد دکترین و برنامه جامع، همسو و هماهنگ، علمی و فرهنگی اجرایی، فنی را برای مقابله می‌طلبد.

امروزه با پیشرفت فناوری و به‌کارگیری تسلیحات مدرن و هوشمند، جنگ‌ها ماهیت پیچیده‌تر و مخرب‌تری به خود گرفته و هر روز در گوشه‌ای از جهان، کشتار مردم و انهدام منابع سرمایه‌ها، مراکز حیاتی و اقتصادی در اثر بمباران و انبوه آتش‌ها در جنگ‌ها اتفاق می‌افتد و بیش از پیش به آسیب‌پذیری ساخت و سازهای دفاعی افزوده شده است. به همین دلیل توجه به بخش‌های مختلف دفاع به عنوان مثال دفاع غیرعامل با هدف جلوگیری از وارد شدن صدمات جانی، خسارات مالی و به حداقل رساندن میزان این تلفات و خسارات ناشی از تهدیدات دشمن، توجه مسئولان سیاسی و دفاعی کشورهای مختلف جهان را به خود معطوف کرده است. از این رو به کارگیری اقدامات پدافند غیرعامل در جهت مقابله با تهدیدات دشمن و کاهش خسارت ناشی از تهاجمات نظامی، موضوعی بنیادی و اساسی است که وسعت آن گسترده و تقریباً تمامی صراکز آسیب‌پذیر اقتصادی، سیاسی و نظامی، ارتباطی فرهنگی را در بر گرفته است و حفظ امنیت ملی، استقلال سیاسی، اقتصادی و پیروزی در جنگ‌های آینده به نحو چشم‌گیری بسته به شناخت

و برنامه‌ریزی همه جانبه در بحث پدافند می‌باشد. پدافند غیرعامل باید در محیط ملی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و به‌عنوان سند راهبردی موضوع پدافند غیرعامل در تدوین برنامه‌های کلان و جامع این حوزه مورد استفاده قرار گیرد. در ایران در طول سال‌های اخیر توجه خاصی به تدوین سند راهبردی بر مبنای تهدیدات و چالش‌های محیطی صورت گرفته است. مدیریت راهبردی، تدوین راهبرد، برنامه اجرایی و نظارت و کنترل اولین گام مؤثر و کارآمد در راستای اثربخشی و کارآیی سازمان محسوب می‌گردد. ارائه روش، الگو و ابزارهای ساده و قابل استفاده در جهت بساده‌سازی مدیریت راهبردی در سازمان‌ها امری ضروری است.